СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 103. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 4-го ТРАВНЯ 1951. No. 103. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 4, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ОПРИЛЮДНЕНО ЗВІТ З РОЗМОВ НА ОСТРОВІ ВЕЙК

Вашингтон, 2 травня. — Напередодні переслухання ген. Доглеса МекАртура в сенатських комісіях, голова комісії збройних сил сен. Ричард Б. Россел оприлюднив звіт з тайних розмов між президентом Труманом і генералом, переведених в жовтні 1950 р. на острові Вейк, на Тихому океані. Звіт виготовив спільний генеральний штаб і передав сенатській комісії. Це має бути урядовий документ для оборони президента, чому він звільнив ген. МекАртура зі становища верховного команданта збройних сил Об'єднаних Націй на Далекому Сході. У звіті наведене запевнення генерала, що мало є виглядів на вмішання комуністичного Китаю або Совєтської Росії у Корейську війну й тому треба було надіятися, що американська Восьма армія віднесе перемогу в Кореї в короткому часі і приїде домів ще на Різдво 1950 р.

Розмова була ведена на острові Вейк в приявности найближчого оточення обох співрозмовників, а подекуди в чотири очі. Одначе її списала непостережено стенотипістка амбасадора Филипа Джесупа, на скільки вона могла чути ці розмови в сусідній кімнаті і з них зроблено урядову записку, яку переслано за 12 днів до генерала МекАртура в Японії. Генерал не видав ніяких заміток від себе про ці записки в тому часі. Коли червоні китайці вмішалися у війну, МекАртур заявив, що це нова війна.

Ген. МекАртур, повідомлений у своїм мешканні в Ню Йорку про оприлюднення звіту з тих розмов, заявив, що цей звіт може мати таке значення для вияснення положення в Кореї, як мав би звіт про військові операції коло Бонкер Гілл, півтора сторіччя тому. Він теж сказав, що не бачив ніколи звіту ген. Алберта К. Ведемейера, зладженого в 1947 р. з його поїздки на Далекий Схід.

● П'ять поліційних револьверів найшов листоноша в поштовій скринці в Елизабет, Н. Дж.

О'Двайер закидає напасливість своїм противникам

Колишній посадник міста Ню Йорку, а тепер амбасадор в Мексику, Вилйем О'Двайер, оприлюднив комунікат з обороною своєї прилюдної служби на різних становищах, а головно на становищі мейора Ню Йорку, а недостачі в його тодішній праці назвав „малими випадками". Критику його відношення до зорганізованого злочину в Ню Йорку він назвав „напастями через інсинуацію". Секретар стейту Дін Ачесон, згадуючи про закиди сенатської комісії на адресу О'Двайера, заявив, що звіт комісії має шкідливий вплив на відношення Злучених Держав до Мексика і департамент стейту не має наміру кликати амбасадора на розмову.

СТОРІЧНИЙ НІМЕЦЬКИЙ ЩОДЕННИК В РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Рочестер, Н. Й. — Тутешня „Абендпост", щоденна газета в німецькій мові, яка має своїх читачів у західній частині нюйорського і в інших стейтах, святкувала сторічну річницю свого існування. Газета була основана під назвою „Беобахтер ам Генезее" („Спостерігач з-над озера Джіне"), а опісля змінила кількакратно свою назву. Остання назва була прибрана в 1902 р. Вона пережила обі світові війни, підчас яких були деякі обмеження на всю чужомовну пресу, а окремі труднощі мали в тому часі газети, видавані в Америці німецькою мовою з уваги на німецько-американську воєнну ворожнечу.

АЧЕСОН ТВЕРДИТЬ, ЩО УРЯД ПІШОВ ЗА РАДОЮ ВЕДЕМЕЙЕРА

Вашингтон. — Секретар стейту Дін Ачесон заявив, що діяння Злучених Держав у Кореї були згідні з порадами, висловленими в звіті генерала лейтнанта Алберта К. Ведемейера з 1947 р. Цю заяву оприлюднив він у формі комунікату підчас пресової конференції. Звіт Ведемейера передбачував наїзд комуністів на Південну Корею. Республіканські конґресмени вийшли з закидом на адресу уряду, що він не пішов за радою Ведемейера. Ачесон каже, що не виконано тільки однієї ради, а це, що не зорганізовано в Південній Кореї корейської армії під наказами американських офіцерів. Американські задуми в Кореї, за словами Ачесона, ударемнювала Совєтська Росія і уряд мусів приноровитися до такого положення. Від 1945 до 1947 Америка обстоювала створення незалежної демократичної республіки в Кореї і змагала безуспішно до порозуміння в цій справі з Росією.

ДЕМОКРАТИЧНІ СЕНАТОРИ НЕ ДОПУСТИЛИ ДО ПРИЛЮДНОГО СВІДЧЕННЯ МЕК АРТУРА

Вашингтон. — Вживаючи парляментарних трюків, демократичні сенатори, як прихильники адміністрації през. Трумана, не допустили до голосування в повнім сенаті над внеско[illegible] [illegible]еслухання ген. МекАртура над американською політикою і воєнним положенням на Далекому Сході, відбулося без ніяких обмежень, тобто при відкритих дверех. Обі комісії, отже комісія збройної служби і закордонних справ, які мають переслухати генерала й інших свідків, вирішили були, щоб переслухання, з уваги на безпеку країни, відбулося тайно, одначе, щоб усі сенатори мали право бути приявними на переслуханні і щоб з нього можна було оприлюднити тільки деякі частини промов в формі комунікату. Переслухання призначене на год. 9.45 ранком 3 травня. На нього мав приїхати ген. МекАртур літаком з Ню Йорку, а після свого свідчення мав повернути негайно до Ню Йорку. Коли б до нього ставили запити, на які він не мав би часу відповісти в четвер, тоді він повернеться на дальше свідчення ще в п'ятницю.

В АМЕРИЦІ

● **Вода на ріці Амазонці** в Південній Америці піднеслася в Перу на 85 стіп. Є це найбільший став води від 45 років. Пограничне село Рамон Кастілля щезло цілком під водою. Воно положене в точці, де збігаються кордони Бразилії, Колюмбії й Перу.

● **Щоденник „Ля Преnза" в Буенос Айрес, в Арґентині,** передав уряд Загальній Робітничій Федерації на такий ужиток, який ця організація буде вважати за відповідний. Щоденник був вивласнений державою за його незалежну політику.

● **Дозвіл на подорожування американців на Угорщину оприлюднив департамент стейту.** Це є сповнення Америкою другої умови за звільнення Воґелера з угорської тюрми. Перше це був дозвіл на відкриття угорських консулятів.

● **Зрезиґнував зі становища головного дорадника** сенатської слідчої комісії Рудольф Галлі. Він каже, що сповнив свій обов'язок і йде тепер до своєї приватної праці як адвокат у Ню Йорку.

ДО ЗАВОРУШЕНЬ І НАСИЛЬСТВА прийшло під час першо-травневих демонстрацій в Парижі, як комуністи намагалися використати цю нагоду для своєї підривної пропаганди. Під час заворушень около 100 жандармів було поранених. На фото: трьох жандармів поспішають на поміч пораненому товаришеві, як демонстранти розбіглися та шукають укриття в домах.

Західні Аліянти в Парижі домагаються вирішення

Париж, 3. травня. — Західні аліянти на конференції заступників міністрів закордонних справ чотирьох великодержав в Парижі, що вже майже від дев'ятьох тижнів намарно намагаються приготовити порядок нарад для евентуальної зустрічі „чотирьох великих", — поставили вчора совєтському представникові, А. Громикові, альтернативне домагання заявитись виразно, чи Совєтський Союз справді бажає собі конференції Ради міністрів для злагіднення міжнародного напруження. — Американський представник, Філіп С. Джесуп, що представив домагання теж в імені англійського і французького представників, заявив Громикові, що останні західні пропозиції щодо порядку нарад є з боку західних аліянтів „максимальним зусиллям" і тепер вже тільки від совєтського становища залежатиме вислід нарад. Совєтський представник, застерігаючи собі кінцеву відповідь на це на найближчу п'ятницю, поставив західним делеґатам ще такі три конкретні запити: 1. Чому вони є проти включення в порядок нарад справи Атлантійського Пакту; 2. Чому вони узалежнюють обговорення справи демілітаризації Німеччини, яку Совєтський Союз вважає другорядною, від прийняття Совєтами західної фразеології щодо обговорення теперішнього стану озброєння великодержав, і 3. Чому вони свою згідність на включення в порядок справи Трієсту узалежнюють від прийняття Совєтами західної формуловки всіх інших точок в запропонованому порядку нарад. Західні аліянти в цих запитах Громика добачують вже відразу й неґативну відповідь на їх кінцеву пропозицію.

НІМЕЧЧИНА ПОВНОПРАВНИМ ЧЛЕНОМ РАДИ ЕВРОПИ

Париж, 3. травня. — Комітет Міністрів Ради Европи рішив тут вчора прийняти Західно-Німецьку Федеративну Республіку в склад Ради, як повноправного її члена. Негайно після того західно - німецький канцлер і міністер закордонних справ, д-р Конрад Аденауер, вже взяв активну участь в дальших нарадах Комітету. — Це перший випадок, що міністр закордонних справ післявоєнної Німеччини бере участь у нарадах міжнародної організації як рівний з рівними. На пресовій конференції д-р Аденауер опісля заявив, що це все ще не означає відновлення повної суверенности Німеччини, але цим вже досягнено її на около 90%. Він рівночасно заявив, що Німеччина в Раді Европи працюватиме всіми своїми силами для досягнення повної єдности вільних европейських країн, що він вважає єдиним засобом для вдержання миру та відвернення страшної небезпеки, яка загрожує Европі зі Сходу та з Азії.

Ірляндія Не Дістане Дальшої Допомоги з Пляну Маршала

Вашиґтон. — Допомога для Ірляндії, яка йшла туди з Пляну Маршала, не буде більше постачана тому, що ця країна піднеслася економічно і такої помочі не потребує. Упродовж останніх трьох років Злучені Держави дали Ірляндії $18,-000,000 допомоги з Пляну Маршала, а крім того позички у висоті $128,500,000. Промислова продукція Ірляндії зросла на 32 відсотки від 1947 р. дякуючи допомозі Злучених Держав.

● **Американська делеґатка в Жіночому Комітеті Об'єднаних Націй,** виступила вчора з обвинуваченням про упосліджения жінки в Совєтському Союзі.

АМЕРИКА УЗГІДНЮЄ З БРИТАНІЄЮ РОЗПОДІЛ СТРАТЕГІЧНИХ СИРІВЦІВ

Лондон, 3. травня. — Злучені Держави і Велика Британія договорились вчора в справі нового розподілу стратегічних сирівців, щоб запевнити виконання британської програми озброєння. Чарлз Вилсон, керівник оборонної мобілізації ЗДА, повідомив про це на пресовій конференції, після відбутих розмов з представниками британського уряду. Вилсон твердив, що це трудна і скомплікована проблема, але з боку Злучених Держав будуть роблені всі заходи, щоб її позитивно розв'язати. Він заявив, що Британія потребує більше металів, та що Америка зробить все можливе, щоб Британія ці металі дістала.

ІРАНСЬКИЙ ШАХ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО НАЦІОНАЛІЗАЦІЮ НАФТИ

Тегеран, Іран, 3. травня. — Іранський шах підписав вчора ухвалений парляментом закон про націоналізацію іранської нафтової індустрії, експлуатованої Англо-Іранською Нафтовою Компанією, власником якої в 53% є англійський уряд. Негайно після підпису шахом, закон увійшов в силу, з важністю взад від 20-го березня. — Британський амбасадор мав вчора довшу розмову з новим іранським премієром, д-ром Магоммедом Моссадеґом, якого вважається „батьком" націоналізаційного закону, і опісля був прийнятий теж шахом, з чого робиться висновок, що розмова з премієром не була вповні успішна. Конференцію з премієром відбув теж американський амбасадор і хоча відомо, що предметом розмови були проблеми американської військової і господарської допомоги для Ірану, проте подробиць не подається.

Масова Дезерція Німецької Поліції зі Сов. Зони

Берлін, 3. травня. — Сьогодні тут повідомлено, що впродовж місяця квітня втекло на захід зі совєтської зони 127 членів комуністичної східно-німецької т. зв. „народної поліції". Впродовж останніх дев'ятьох місяців, зголосилося в західно-німецьких урядах всіх разом 944 таких дезертирів, — хоча їх було багато більше, але інші воліли не зголошувати своєї дезерції. Крім того, це тільки дезерції в Берліні і тут не враховані ті, що втекли до інших західно-німецьких міст. Втікачі поприносили зі собою не тільки відпивідні інформації, але теж документи відносно совєтської ремілітаризації Східної Німеччини та її інтензивного включування в совєтську воєнну машину. Масові дезерції продовжуються, не зважаючи на всі загострення совєтської охорони кордонів та брутальної репресії проти зловлених втікачів, або проти родин тих, яким пощастило втекти.

УМОВО ХВОРІ — ТРАҐІЧНА ВТРАТА

Ню Йорк. — 7,000,000 осіб хворих умово в цій країні, це трагічна втрата в робучій силі саме тоді, коли нація потребує якнайбільше продуктивних сил. Такий погляд висловив Орен Рут, предсідник Краєвого Товариства для Ментального Здоров'я, з нагоди Тижня Здоров'я. Він дораджує недопускати до таких втрат запобіжними засобами і належним доглядом осіб, навіщених умовими й нервовими випадками.

ГЕН. ВАН ФЛІТ ПРО „ВЕЛИКУ ПЕРЕМОГУ" АЛІЯНТІВ

Остерігає перед можливістю нового ворожого наступу. — Знову аліянтська ініціятива на фронті

Токіо, 3. травня. — Командант Восьмої Армії і аліянтських сухопутніх сил в Кореї, ген. Джеймс А. Ван Фліт, під час вчорашніх відвідин фронтових командних постів заявив, що війська Об'єднаних Націй здобули „велику перемогу", розбивши ворожий весняний наступ в його першій фазі та на коротко перед досягненням кінцевої мети тої першої фази, якою мало бути здобуття Сеул. При цьому аліянти, згідно з твердженням ген. Ван Фліта, завдали найбільших втрат ворожому „людському морю", що було кинене до наступу, хоча ворог ще має силу його продовжувати, з кінцевою метою — знищити аліянтські сили, або скинути їх в море. Після невдачного наступу на Сеул, ворог почав стягати і концентрувати свої сили на центральному секторі фронту, на якому аліянтське командування сподівається чергового ворожого наступу. Вміжчасі, на фронтах впродовж вчорашнього дня був тільки незначний контакт з ворогом, переважно патрульних відділів. Сильна колона аліянтських танків на західному секторі виконала вчора рейд глибоко у зайняту попередньо ворогом територію, натрапляючи тільки на відірвані малі ворожі загони. Цивільне населення Сеулу, що в більшості було залишило його кілька днів тому, як йому загрожувала ворожа окупація, тепер знову почало вертатися до міста та продовжувати свої нормальні затруднення. Хоча з перерванням фронтового наступу ворожі втрати поважно зменшилися, проте вони ще й попереднього дня були досить високі, бо виносили около 1,300 вояків. На цілому фронті аліянти знову починають поступово перебирати ініціятиву, — висилаючи свої патрулі глибоко у ворожі лінії та „пробуючи ґрунт" і виводячи ворога з рівноваги. Впродовж цілого вчорашнього дня виявляла максимальну активність аліянтська авіяція, атакуючи ворожі конвої та інші військові об'єкти в запіллю.

Документальні докази червоної аґресії в Кореї

Лейк Сoксес, 3 травня. — Американський представник в Об'єднаних Націях, Ворен Р. Остин, предложив вчора Раді Безпеки спеціяльний звіт аліянтського головного команданта на Далекому Сході, ген. Метью Ріджвея, і при цьому два здобуті в Кореї оригінальні документи, які поза всяким сумнівом потверджують факт, що аґресію в Кореї почали комуністи та що вони її довго і дбайливо приготовляли. Перший документ, датований 18-го червня м. р. та виданий північно-корейським генеральним штабом і затитулований: „Розвідчий наказ ч. I", наказував четвертій північно - корейській дивізії встановити докладно розташування головних південно - корейських сил. Другий захоплений документ, названий „Оперативним наказом ч. I" та з відміченням його строгої таємничости і виданий 22-го червня м. р., отже на три дні перед аґресією, за підписом команданта четвертої дивізії ген. Лі Квон Му, починається таким твердженням: „Перший полк піхоти ворожої сьомої піхотної дивізії стоїть в дефензиві проти нашого наступу..." Аліянтський командант

АМЕРИКАНСЬКІ ВТРАТИ В КОРЕЇ: 62,799

Вашинґтон, 3 травня. Департамент оборони проголосив дал[illegible]шу листу американських втрат в Кореї, які по день 27-го квітня виносили в загальному 62,799 вояків. В цьому є: 9,603 вбитих, 42,246 поранених і 10,950 пропавших в акції.

ЗДА ДОМАГАЮТЬСЯ ПОВНОГО ЕМБАРҐА ЗБРОЇ ДЛЯ КИТАЮ

Лейк Соксес, 3 травня. — Злучені Держави Америки виступлять сьогодні в Об'єднаних Націях з домаганням повної заборони вивозу до червоного Китаю зброї або будь-яких матеріялів, що могли б бути використані в війні. Домагання буде зроблене у формі рекомендації для всіх членів Об'єднаних Націй, включно зі Совєтським Союзом, та предложене Комісії Санкцій ОН. Від часу створення цієї Комісії Генеральною Асамблеєю в дні 1-го лютого, делеґація ЗДА була в постійному контакті з представництвами інших країн, обговорюючи та рекомендуючи початкові два головні карні заходи проти комуно - китайського аґресора, іменно, „стратеґічне ембарґо", отже заборону вивозу до Китаю всіх матеріялів, які могли б бути використані у війні, та припинення всіх дальших заходів для евентуального визнання комуно-китайського режиму іншими країнами. В дальшому пляні є господарські санкції та блькада китайського континенту, але під цим оглядом ЗДА натрапляють на рішучу опозицію Англії, а частинно теж Франції.

НОВИЙ ВІЙСЬКОВИЙ КОНФЛІКТ МІЖ ІЗРАЇЛЕМ І СИРІЄЮ

Тель Авів, Ізраїль, 3 травня. Ізраїльський уряд офіціяльно повідомив, що одна сотня регулярних сирійських військ перейшла демілітаризовану, на підставі договору про перемиря, зону та була хвилево окупувала дві ізраїльські місцевості, але опісля була відбита та відкинена назад до Сирії ізраїльським протинаступом. Згідно з повідомленням, ізраїльці мали чотирьох вбитих та неозначену кількість поранених. Акція сирійських військ мала бути піддержана гарматнім вогнем зі сирійської території. Рівночасно в Дамаску речник сирійської армії повідомив, що вчора вранці чотирьох ізраїльських вояків було вбитих і багато поранених, як вони в силі около сотні напали на арабські оселі в демілітаризованій зоні та намагались зайняти арабську худобу. Ізраїльський представник в ОН вже зголосив відповідне зажалення, а сирійський представник заявив, що він про інцидент ще „нічого не знає".

В СВІТІ

● **Зорганізований приватно інсценізований суд за концентраційні табори в Совєтському Союзі** почнеться тут 20-го травня, стараннями „Міжнародного Комітету проти режимів концентраційних таборів". — Суддями виступатимуть колишні в'язні гітлерівських ка-цетів та буде розглянений великий доказовий матеріял.

● **Американська амбасада в Мадриді** щераз запротестувала перед еспанським урядом проти відібрання ним креденцій представникові Н. Й. Таймсу.

● **Коаліційний уряд Финляндії** рішив заморозити платні і ціни в країні, щоб припинити дальшу інфляцію.

● **В Ірані, недалеко столиці,** згинуло в автомобілевій катастрофі 20 осіб і около 30 було поранених, як вантажна автомашина, якою вони верталися з першо-травневої демонстрації, скотилася в глибоку гірську ущелину.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$6.50	Six months	$6.50
На три місяці	$3.50	Three months	$3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИН

Оприлюднений Сенатською Комісією для Прослідження Злочину звіт є подією першої ваги. Це ще один доказ, що демократичний лад країни, хоча побудований на високих ідеалах, не є ще сам собою ніякою охороною перед злочинцями, які своїми каригідними вчинками деморалізують ціле суспільне життя, втягаючи в моральне багно навіть і тих, які повинні б стояти на сторожі закону і моралі вже з титулу своїх урядових становищ. Сумний це документ і не добре свідоцтво для цеї частини суспільства, яка не дуже дбає про вибір на урядові місця, в громаді чи стейті, таких людей, які були б гарантією громадської чесности і моралі. Мабуть тому Комісія віддала так багато уваги бувшому повітовому прокураторові, потім посадникові міста Ню Йорку, а тепер американському амбасадорові в Мексико, Вилйемові О'Дваєрові, щоб на цій популярній і широко відомій особі показати, яка це велика шкода для загальної моралі, коли навіть і така людина, як виявляється, не вільна від зв'язків з рекетірами і ґенґстерами, коли навіть і вона діє під їх впливом.

Рекетіри і ґенґстери думають тільки про матеріяльні зиски, про скоре збагачення. Їх незаконний „бизнес", це різного роду шулерство, торгівля наркотиками, живим товаром і т. п. Ці зиски величезні, виносять річно десятки біліонів долярів. З цього незаконного прибутку злочинці не платять навіть податків. Та найгірше, що ці гроші витягається головно з маси бідного населення („гра в нумери", чи „в коні") і то в такий загально поширений і знаменито зорганізований спосіб, що вже це одно є важливою суспільною проблемою. Вона тим складніша, що того організованого злочину не було б, коли б він не знаходив поперття у тих, в чиїх руках влада, себто з боку поліції, прокураторів, політичних босів, оборонців, що „фіксують" ці справи і т. п.

На все це вказує звіт Сенатської Комісії. Звернення в ньому окремої уваги на Ню Йорк, чи Шікаґо, ще не означає, що *подібних явищ немає теж і в інших американських центрах.* Бо злочин, про який мова, є добре зорганізований, а навіть поділений на певні території, на Схід чи Захід і сцентралізований. Головні ґенґстери між собою співпрацюють і взаємно собі помагають. Вони бувають в добрих товариствах, а їхні імена часто фігурують у часописах між тими, що складають поважні пожертви на різні гуманітарні цілі. Добившись великих маєтків, ґенґстери вкладають великі гроші в законні бизнеси: ресторани, готелі, розвагові доми, пральні, хоч навіть і тут вживають з конкуренційних мотивів дуже часто звичайних ґенґстерських методів залякування, а навіть і вбивства, що є нормальним явищем у незаконних бизнесах.

Звіт зазначує на самому початку, що організований злочин в Америці є наслідком і залишком прогибіційної ери. Після скасування прогибіції, ґенґстери взялися за шулерство, чорний ринок, наркотики і т. п. Одно лихо породило друге. Але найважливіше заключення звіту Сенатської Комісії — це в першій мірі твердження, що злочинство є „льокальною проблемою", яку треба розв'язувати окремо в кожній місцевості, при евентуальній стейтовій і федеральній допомозі. Отже громадянство мусить у своїй місцевості пильнувати, щоб всі органи влади однаково пильно дбали про спільну боротьбу проти організованого злочину. Іншими словами, щоб не було ніде й в нікого підкупства, бо саме на ньому побудований організований злочин.

ПОХІД ПРОКАЖЕНИХ

Хто в дні 1-го травня переходив припадком в околиці 8-мої евеню в пополудневих годинах, міг бути свідком жалюгідного видовища. Вулицею, обставленою сильним кордоном поліції, що в багатьох місцях чисельно переважала припадкових глядачів, йшов похід, що міг нагадувати справжній похід прокажених, від якого всі здорові держаться якнайдальше, а інші з обуренням готові каменувати тих, що свідомі власної хвороби, хотіли б заразити нею інших. Сильний кордон поліції був у цьому випадку призначений для охорони тих прокажених червоною заразою, що поважилися повиходити зі своїх нор на денне світло.

В комуністичному першотравневному поході, згідно зі статистикою „Вест Сайд Асосійшен оф Коммерс", брало участь 6,574 особи, яким около 13,000 інших приглядалося по боках вулиці. В поході несено транспаренти, з написаними в Москві „лозунгами", що домагаються відкликання американських військ з Кореї та червоного „миру" для Америки. Були теж всілякі карикатури американських генералів, що подають собі руку з малпами в уніформах націстів і т. п. Велику частину тих „лозунгів" можна було прочитати тільки на початку походу, бо з кожним дальшим кроком їх продіравлювали каміння або замазували гнилі помідори та зіпсуті яйця, що летіли з боків вулиці на цю „параду" зради.

Учасники походу вже своїм виглядом і поведінкою відрекомендовували себе, хто вони такі. Це один в одного були справжні типи з-під темної звізди, кровожадні і злочинні інстинкти яких проявлялися в кожному їх русі і кожному злодійкуватому їх погляді. Тут і там показувались між ними й уніформи членів американських збройних сил і це викликувало страшне обурення серед припадкових глядачів. „Ви зрадники!", „Ви червоні щурі!" — і тим подібні оклики невгавали, хоча поліція пильно берегла, щоб тим зрадникам і щурам не заподіяно якої кривди.

Приглядаючись тому жалюгідному походові червоних прокажених, ввижалася страшна трагедія, яку з їхньої вини переживають народи Східньої Европи та великої частини Азії. Це ж та сама горстка людських виродків і зрадників свого народу, що подаються за „нарід" і страшним терором творять свою злочинну „народну демократію". Це ж та сама горстка злочинців, що кретинною пропагандою підриває насамперед моральні основи кожної країни, щоб опісля захопити в свої руки владу та до схочу впиватися кров'ю обдурених жертв. Це типи тої самої кровожадної породи, що мільйонами трупів засіяли українську землю, перемінила в пустелю квітучі колись українські оселі та пхнула в безодню найстрашніщої нужди і рабства волелюбний український нарід, а за ним і багато інших народів.

До того самого змагають ці прокажені зрадою і на цій вільній землі. Вони ж уже давно заявили, що на випадок совєтської агресії на Америку вони не стануть в її обороні і не будуть воювати. А з численних досвідів і з їхнього „вчення" відомо ще дещо більше, іменно, що власне вони мають цю агресію приготовити, що вже тепер вони мають підривати мораль і відпорність народу, мають саботувати його оборонні заходи, мають збирати і передавати Москві всі оборонні таємниці, а на випадок війни, як почнеться агресія зі зовні, доповнювати її агресією з нутра.

Ці типи парадували 1-го травня по вулицях Ню Йорку під охороною місцевої поліції, аби, бува, обурений нарід не зробив їм якої кривди. Проте, той похід прокажених виявив недвозначно, що широкий американський загал здає собі справу з цеї загрози та її відповідно ізолює.

До речі Америка, з усіми своїми посілостями, обходить врочисто свій традиційний День Праці кожного року в перший понеділок вересня, що є справжнім святом Праці трудового народу, а не маскарадою політичного і соціяльного забріхання, що зробив міжнародній большевизм з 1-го травня.

За українським трафаретом

(„Націоналістичні ухили" в Словаччині)

„Боги прагнуть", — це назва відомого роману Анатоля Франса з доби Великої Французької Революції. В цім романі він описує терор якобінців, що не щадив нікого, і жертвою якого впали тисячі невинних людей.

Большевицький терор, керований з Москви поширився тепер на половину Европи. Він не спиняється перед комуністичними головами, які падають так, як і голови „простих смертних". Комуністичні провідники в Болгарії, Румунії, в Угорщині та Польщі, люди, що найбільше поклали праці на затвердження комуністичного режиму в цих країнах, уже в великій своїй частині „зліквідовані", бо не хотіли бути безмовним знаряддям московської політики. Те саме сталося ще в гостріших формах у балтійських країнах — Естонії, Латвії та Литві. Туди Москва послала своїх „ґауляйтерів", навіть з українськими прізвищами (прим., Москаленко в Латвії), і вони там завели таку „чистку" так званим „буржуазним націоналістам", що не знати, чи лишиться Прибалтика ще довго країною неросійською. Приміром, в маленьку Естонію Москва посилає 300.000 „своїх совєтських людей", щоб „помогти малій Естонії" розвинути індустрію. Але естонців МВД масами висилає на Сибір.

В 1951 році відкрито „буржуазно - націоналістичні ухили" також в Чехословаччині а саме, між комуністами - словаками. Клементіс, Гусак, Новомеський і інші вже сидять за ґратами і ждуть свого процесу. Чеське радіо вже повідомляє, що ці комуністи — „ухильники" мусіли „признатися", як вони, бувши на службі „американських імперіялістів", хотіли відірвати Словаччину від „братнього чеського народу" і від „великого російського народу". Це проголосив визначний словацький комуніст Вільям Широкий, що прийшов у Празі на місце заарештованого Клементіса, бувшого міністра закордонних справ.

Перед війною 1939 р. Москва пропаґувала „самоозначення аж до відокремлення" для всіх народів Чехословаччини і засуджувала чеський централізм. Так само Ленін обстоював „незалежність України", поки не прийшов до влади в Росії. Після того він замінив свою тактику. Коли котрийсь український комуніст нагадував про права українського народу на самостійність, то Москва на такі домагання відповідала репресіями. Такі „націоналістичні ухили" знаємо з р. 1926 і пізніше (Шумський, Хвильовий, Скрипник і ін.). Цікаво, що Москва старалася ліквідувати „ухильників" руками інших комуністів-українців, які опісля теж були „ліквідовані".

Відносини між чехами і словаками в спільній державі перейшли кілька етапів. Словаки, в своїй більшості, домагалися для своєї країни широкої автономії в межах Чехословацької Республіки. Централістична Прага поставилася проти словацького автономізму, і наслідком того настали відомі події 1939 року. За другої світової війни Словаччина, порівняно з іншими народами Европи, прожила найспокійніше. Однак в країні зросло невдоволення німецькою „опікою", і словаки вітали Червону Армію та відновлення свого зв'язку з чехами.

Але захоплення новим режимом тривало недовго. Відродився давній чеський централізм, тільки в новій, комуністичній формі. Словаччина країна селянська, Чехія індустріяльна. Словацьке народне господарство мусить служити плянам Праги і Москви. Проти словацького автономізму чи самостійництва мусіли виступати, з наказу Москви і Праги, в першу чергу комуністи-словаки. Але й вони не могли угодити своєму „начальству". Може бути, що приклад Тіта, який відмовився від Москви, увів у спокусу теж і деяких словацьких комуністів. Міг дехто з них мріяти про визволення від московської опіки.

Про зріст невдоволення словаків проти комуністичного режиму можна довідатись із вісток про повстанські рухи, для яких гірські околиці Словаччини творять вигідну природню позицію.

Для нас — українців — дальший розвиток подій у Словаччині не є таємницею. З нашого досвіду знаємо, що Москва вміє попереджати події, хоче задушити можливий рух спротиву в самім зародку. В тоталітарній країні, де політична воля формується тільки в одній партії, опозиція мусить собі знаходити місце і в комуністичній партії. Звичайно, Клементіс і тов. не були „запроданцями капіталу", як твердить обвинувачення. Але опозиційні настрої між ними були. А відомо, що в комуністичних партіях нема більшого гріха, як самостійна думка. Компартія вимагає сліпого послуху.

Я. Б.

Праця для нових американців

Виробництво, зв'язане з обороною країни спричинило поважні переміни в економічнім ладі Злучених Держав. Зайшли теж значні зміни в різних ділянках праці. Тому дістають працю по своїм званні й підготовці навіть старші особи, або люди, які не мали належних кваліфікацій. Тепер такі недостачі відсуваються на друге місце, а на перше місце висувається силу й здоров'я робітника.

Коли говорити про кваліфікації, то вони двоякі: одні, що рішають про право побуту в Злучених Державах, спираються на статтю 13 акту про переміщені особи з 1951 р.; другі — оперті на розпорядку Бюра Робочої Сили і Промислової Безпеки з 19 лютого 1951 р. Стаття 13 згаданого Акту про обов'язок точної провірки кожної особи, заки вона дістане консулярну візу на в'їзд до Злучених Держав. Поодинокі бюра різних урядових установ, які мають вирішувати питання чи колишні скитальці після приїзду до Америки, можуть бути прийняті до праці в оборонній продукції, дістали в цій справі інструкції від Комісії Переміщених Осіб у Вашингтоні.

Наскільки йдеться про вибір звання чи роду праці, то це залежне від установи, яка таких кваліфікованих робітників потребує. Отже без уваги на фахове знання, важливе тут ще питання промислової безпеки. При устійненні кваліфікації рішають очевидно відповіди на питання, поставлені кандидатові. Департамент оборони видав загальні засади, як провірювати такі кваліфікації, кладучи виразно натиск на те, що майже всюди можна прийняти на роботу колишніх скитальців, якщо вони мають реєстраційну картку. Іншими словами, при оборонній праці громадянство зправила не є вимагане, хіба, що в деяких затрудненнях це є спеціяльно зазначене. Громадянства треба, напр., при літунських контрактах, при виробі амуниції і ще в деяких спеціяльно означених ділянках. Коли хтось зголоситься до робіт, де є обмеження, тоді над кандидатом мусять перевести наперед допити й дістати на затруднення дозвіл від відповідного військового відділу чи ділянки оборони. Це є доволі складна справа, бо треба відповісти точно на питання в квестіонарі („анкеті"). Отже загальна вказівка для нових американців така, що маючи реєстраційну картку треба думати, що це теж легітимація й на працю в зв'язку з обороною країни. Коли подекуди є накладені обмеження, то про це виразно говориться.

Гостріші вимоги можуть бути видані для так званих „ворожих чужинців", але це щойно в часі, як проголосять воєнний стан. Тоді такі чужинці не мають повної свободи рухів, ані не можуть рахувати на працю в кожному місці. Під „ворожими" чужинцями треба розуміти громадян такої держави, яка опинилася в війні зі Злученим Державами. До ворожих чужинців могли би бути зараховані громадяни чи піддані Совєтського Союзу і його сателітів, хоч, напр., підчас другої світової війни звільнено від такого обмеження італійських громадян. Хто походить з країни ворога і має тільки „перші папери", такий вважається за чужинця. Хто має „другі папери", такий не є чужинцем, але громадянином Америки і не підлягає обмеженням. Переміщені особи не є зараховані до ворожих чужинців, бо вони втікачі з ворожих країн, отже стали приятелями Злучених Держав, яких Америка прийняла як своїх майбутніх громадян, а може й вояків.

Окремо пробують тепер управильнити справу „мандрівних рільничих робітників" і в цій справі зголошений законопроєкт, який діждеться швидкого вирішення з уваги на велике запотребування сільсько - господарського робітника.

Назагал тепер є попит за робітниками і працю може дістати кожна здорова людина. Як урядові бюра праці (Юнайтед Стейтс Емплойментс Сервіс — у скороченні „ЮСЕС") так і приватні бюра праці втримують списки вільних місць.

СТАРА ПІСОНЬКА

Дня 9 березня відчитали в київській радіовисильні питому для большевиків доповідь якогось Євгена Кирилюка на тему „Шевченко і російська культура"; Шевченка зображено справжнім „русско-малорусскім паетом", для якого була московська мова такою ж рідною, як і українська. Доводили це тим, що Шевченко писав свій довірочний, виразно для друку непризначений щоденник московською мовою. Таким же доказом двомовности Шевченка мали б бути і його твори, з яких мало б бути 20 поем. З них відомі справді лише 9, бо „націоналіст Куліш подбав про те, щоб решта їх не дісталась до друку..." Довідуємось далі від п. Кирилюка, що творчість Шевченка виросла підо впливом „російських революціонерів Герцена, Чернишевського, Добролюбова", а навіть його кращого приятеля, Белінского та російських письменників Гоголя і Салтикова-Щедріна. З біди та заслання витягали Шевченка також ніби лише „його російські приятелі"... аж до того московського шпика включно, що зробив донос на Кирило-Методіївське Братство. Остаточно випровадили в люди Шевченка ніби лише большевики, бо навіть сам Ленін раз згадав про нього, а Молотов написав навіть цілу статтю про Шевченка у „Правді", хоч, як відомо, дуже пишучим не є. Про містично - надхненні протимосковські поеми Шевченка у літературного холопа Кирилюка немає, звичайно, і згадки... Нема про них, на превеликий жаль, згадки і в „Голосі Америки" українською мовою, де його національний геній і його глибоко національну українську істоту топиться в дуже зле зрозумілій загальнолюдськості.

(Х. Г.)

В. Гайдарівський

Мерехтливі Зорі

Оповідання

14)

У лаві робота йшла на перший погляд нормально. Врубовка гуркотіла, лізла вгору, брязкотів конвеєр, навальники кидали на нього вугіль, лісогони передавали один одному ліс і розкладали близько вибою.

Робота провадилась, як і завжди, але люди поводились ненормально. І машиніст, стискуючи рукою регулятор врубовки і навпоченках посуваючись назад, раптом здрігався й на мить завмирав, і навальники заклякали з грудкою або занесеною лопатою в руках, і лісогони нишкнули, і в бурільника заглухувало торохкотіння бура — усі, хто був у лаві, сторожко повертали голови в напрямку відгороженого „органкою" темного поля і прислухалися до глухих вибухів у земних надрах і шукали поглядами десятника Крамаря, що сидів біля вікна на варті, стежив за стелею. Але десятник залишався на місці, не сиґналізував, значить можна працювати далі.

Ми дійшли до Крамаря, посідали біля нього.

— Ну, що воно? — спитав Іван Кузьмич.

— Поки нічого, — стомлений напруженістю уваги, мовив Крамар. — А що далі буде? І все через тих ідіотів з першої зміни. Не хоче лава сідати — поробіть кілька бурок, випаліть — і кінець. Так ні, ждали, що сама сяде, дуже, бач стріляла. І тепер стріляє, а коли сяде — кат його знає. Дійшов наш начальник розуму, та пізно. На себе відповідальності брати не хоче, не посилає підривати, а телефонує мені наказа: вжити відповідних рішучих заходів. Які ж тут можуть бути відповідні рішучі заходи? Що ж тепер зробиш! Хто туди полізе? Пішли когось, а його на гріх і завалить і сідай паритись до тюрми.

Крамар всунувся до половини тулуба в вікно, поводив по стелі світлом ліхтаря і не помітивши ніяких змін, виліз назад.

— Це не робота, а гра дитяча — мовив далі він. — А нерви ж людям вимотує. І ще й невідомо чим це все скінчиться. Ану ж як притисне добре та сідатиме косо стеля, то повалить до біса й „органку" і кріплення все, а завалить тоді врубовку з конвеєром, і кабелі, і всі бебехи. Ще добре, як встигнуть люди вискочити, а то тут всім жаба й циці дасть. Та ви самі подивіться, що там робиться. Не стеля, а хмара.

Я поліз до тієї ділянки, де вирубував стояки і через вікно освітив поле. Дійсно, стеля, мов чорна хмара, але така хмара, що не дощу чи граду з неї можна сподіватись, а вся вона впаде на землю. Порізана в різних напрямках борознами тріщин, стеля попрогиналася, позвисала і, здавалось, навіть двигтіла. Але один стояк, той, що я не відважився його зрубати, стояв вииструнчений, мов на побоєвищі один воїн, що залишився ще в живих, і настановлений битись до скону сам проти великої супротивної сили. Над ним стеля розкололася, брила вперлася одна в одну так, що тріщину ледво помітно, наче висів шнурок. Якби стояка чимось тяжким штовхнути, ударити, вибити якось, то зразу ж брили б попадали. Стояк мій, мов у перерваній сталевій линві уціліла остання дротинка, що ще лучить, не дає розскочитись напнятим пружким кінцям. Але як ту дротину перетяти, як звалити з ніг того завзятого воїна, що через нього не кінчається бій, як знищити спротив стояка? Із-за „органки" до нього нічим не дістанеш, а полізти в поле міг би хіба той, хто несповна розуму.

За моєї шахтарської бутности такий випадок не перший. Колись теж, як і тепер, стеля зворохобилась, в належний час сідати відмовилась, хоч тоді в полі не залишилось ніодного невибитого стояка. І бурильник Світаєв зголосився охотником її висадити. Він сміливо, сміючись із побоювань і відраджувань шахтарів, вліз у поле, в кількох місцях поробив бурки, зарядив патронами, але не встиг і запалити, як загриміла стеля, загрюкотіли брили і Світаєва не стало.

До подробиць збагнув я всю складність і поважність обставин. Покищо про стояк розмов нема. Ніхто, крім Ворони, на нього не звернув уваги. Але коли б шепнув хтось начальникові дільниці, чи самому завідувачеві шахти, що стеля не сідає через залишений стояк, то вони, хоч і не повірили б тому, однак вхопилися б за цей факт і роздмухали б його, вчинивши справжню бурю. Як і належиться в таких випадках, визнали б, що стояк залишений спеціяльно, щоб не сіла стеля і цим перешкодити виконанню пляну видобутку вугілля. Винних шукати б довго не довелось. Залишив стояка кріпильник Григорій Колесник, людина політично неблагонадійна, до того ж карана. Тут все зрозуміло без слів. А до мене б припрягли, якщо забажали б, і бригадира Луніна і десятника Ворону, вони б не відмовились тим, що не бачили, вони мусіли бачити, але вдавали з себе невидючих. І не захистили б їх ані партійні квитки, ані робітничий та партійний стаж, ані громадська їхня діяльність.

Ворона в нарядній вірно казав Луніну, що за стояк каратимуть гірше, ніж за Колю Брашка. За хлопця нікого і не каратимуть, складуть протокол, напишуть акт, зареєструють нещасний випадок в книгу обліку під рубрикою „смерть" і на тому закінчиться. Карати нікого і нізащо, хіба одного мене, що не вжив запобіжних заходів. Та юридично такого права нема, щоб за сон судити й садовити до тюрми. В цьому випадку я сам собі і прокурор і суддя, не менш вимогливий, ніж державні прокурори й судді і каратиму себе поки мого життя.

Із стояком справа гірша, вона набирає значення політичного. І це Ворона врахував і язика собі прикусив. Про смерть Брашка він міг горлати на всі заставки, міг обурюватись бригадиром, щоб на всяк випадок вигороджувати себе. А відповідальність за працю в лаві скласти не зможе ні на кого. Єдине, що залишається йому, так це принишкнути і вичікувати, поки аж сяде стеля. Тільки тоді він зможе зітхнути вільно.

А стеля таки не сідає і може лущати і тріскатись ще годину, може й десять годин. Ніхто не знає, скільки вона висітиме, і стояка все ж побачать, і не минути мені лиха, тонучи ж мимоволі потягну на дно не менш як дві душі. Поневірятимусь я по сибірських світах за свою слабодухість, а пощо ж ділитимуть зі мною долю Іван Кузьмич з Вороною? В чому ж вони винні?

(Продовження буде)

Іван Кедрин

ЩО ГРАТИ НА УКРАЇНСЬКІЙ СЦЕНІ?

Автор цієї статті вважає заторкнену тему і власні завваги дискусійними.

На вулиці Филаделфії вхопив мене за ґудзик піджака один земляк:

— Ви написали широку рецензію на останню премієру Театру Блавацького, похвалили автора п'єси і акторів, писали про ідею і про хараактери, не написали тільки одного й найважнішого: чи публика була вдоволена.

— Коли п'єса добра і добре поставлена і коли глядачі плесказали, то очевидячки вони вдоволені.

— Грубо помиляєтеся. Присутні на премієрі „старі" вийшли сердиті, як дітьки, а „нові" поділилися на два табори, з котрих один теж по-трохи схиляється до „старих" . . .

Я знав, що мій розмовець дуже інтеліґентна людина і своїх слів не кидає на вітер, тому його слова зацукали мене і казали поставитись до них поважно. З черги я його вхопив за ґудзик, ми пішли до найближчої „ланчнети" і наступну годину перевели на розмові не про дану п'єсу, аа про проблему репертуару українського театру, себто будькотрої української сцени в ЗДА. І ствердили повну однозгідність таких наших думок:

Річ не в тому, чи якась одна п'єса краща чи гірша, чи принесла більший чи менший успіх. Річ у тому, яка взагалі місія українського театру в Америці. Бо ця місія далеко не покривається з місією і значенням українського театру на рідних землях. Там, в Україні, український театр мав своєю місією відірвати українського відвідувача від театру польського (в Галичині) та московського (у Сх. Україні). Театр був не тільки покажчиком рідної драматичної творчости, сильно спутаної умовинами окупаційних режимів, але передусім одним із найширших вікон в Европу: він знайомив українське громадянство безпосередньо з архитворами західної драматургії. І тому і театральна критика і само широке громадянство, при всьому сентименті до всього рідного, слушно вбачало в европейському репертуарі українського театру поступ, залишаючи побутовщину передусім аматорським театральним гурткам. Це розумів навіть Йосиф Стадник, зрештою — при всіх недоліках його театру — один із корифеїв української сцени (кажуть, що в статті про театр в Українській Енциклопедії „забули" про нього), який перший впровадив напр. Молієра на українську сцену. І тому ми вважали наче українським культурним святом кожний більший успіх якогось західноевропейського архитвору на українській сцені (напр. „Гедду Габлер" Ібзена) з Морською, чи Шекспірового „Гамлета" з Блавацьким), таксамо, як болюче відчували невдачі (напр. провал „Отелла" з Загаровим). Ми не потребували української тематики й української проблематики спеціяльно аж на сцені, бо мали її в усіх ділянках, мали її на українській землі в усій нашій дійсності.

Зовсім інакше дістьея далеко від рідної землі, в Америці. Живуть тут люди, які 40 років тому виїхали з Галичини чи Закарпаття, та й „найновіші" іміґранти здебільша не бачили України вже округло 10 років. а підростає вже ціле покоління „нових", що її зовсім не бачило. Всі ці іміґранти ідуть до театру, щоби відчути зі сцени подих рідного краю. Він їм потрібний, як піддержка їхнього сентименту, він потрібний їм для відсвіження їхніх найтепліших почувань. І тому відвідувач українського театру в ЗДА хоче українського репертуару. Це не мусить бути виключно лише побутовщина, тим паче не повинен бути лубок, але мусить бути щось українського: в тематиці, в проблематиці. І тому найкраща англійська, американська чи будьяка европейська п'єса, поставлена навіть бездоганно, минається з ціллю та інстиктовно не задовольняє глядача і — на довшу мету — відштовхує його взагалі від театру. З приїздом професійних режисерів і акторів, із котрих декотрі стоять на найвищому мистецькому рівені, українська публика в Америці сподівалася бачити український репертуар у такому прегарному одязі, як його досі не мала змоги оглядати, маючи тут лише аматорів. Коли ж замість українським репертуаром — почали частувати її Ібзеном, Пристлеєм чи другорядними мадярським комедіописцем, то український глядач *мусить* бути розчарований і невдоволений. Очевидно, добрих і знаменитих не-українських п'єс є без числа і міри. Але ці п'єси просто не годяться на українську сцену. Їх там непотрібно, бо хто з українців хоче бачити Шекспіра чи Пристлея чи легку сучасну оперету — має для цього американські театри, з такими технічними можливостями і часто виконавцями, що з ними українська сцена не всилі видержати суперництво. Коли б напр. у Відні існував гурт колишніх українських акторів-професіоналів і навіть знаменито грав п'єси Шніцлера, Бара чи Ґрільпарцера, або в Німеччині Гавптмана чи Судермана, або коли б тамошній український оперний ансамбль взявся ставити Ваґнера, то чи мало би це якийсь глузд?! Адже дві вулиці дальше можна б побачити ці речі в оригінальній мові й такій постанові, що з ними не могли б найкращі українські професіонали рівнятися! Чому це не стосується до англійських авторів, граних на українській сцені в Америці?! Очевидно, що стосується на 100%. Скажете: Українців, що ходять до американських театрів, мінімально. Відповідь: Ті, що туди не ходять, не можуть стравити Шекспіра, Ібзена чи Пристлея і з української сцени, а поки їх „виховається" до такого великого репертуару — вони або вимруть, або (хай здорові ще 100 років живуть) — оминають український театр, як заразу.

Очевидно, це проблема не така проста і вона навіть дуже різногранна і дуже складна. Передусім — насправді нема ніодного українського професійного театру в Америці, бо який це професіоналізм, коли всі актори й акторки заробляють на життя фізичною працею та з дійсною самопосвятою крадуть своєму відпочинкові і своєму здоров'ю час на проби і вистави?! Тому не можна мати до них завеликих вимог, тим паче, що вистави дають мінімальний дохід. Вони хочуть мати не тільки оплески мало-вибагливої публики, але й власне моральне вдоволення, вони хочуть почуватися артистами і тому їм дуже важко переставлятись на п'єси невисокої літературної вартости, коли стосувати до них сучасні критерії. Ставити побутовщину дійсно по-мистецьки — це вимагає численних виконавців і великого вкладу грошей (костюми, оркестра, хори, співаки). З іншим же українським репертуаром — клопіт, бо нема текстів, або — нема таки творів, коли погодимось, що з усіх родів літератури — драма в українській літературі найбідніша числом і рівнем. З другого боку, коли зважити, як рідко грають два наші театри з професійними артистами, то можна б український репертуар таки добувати і підготовляти. Коли між премієрами є інколи і по пів року перерви, то чи не можна знайти двох-трьох українських п'єс річно?! Трудно було б v це повірити.

На всякий випадок — це окрема проблема: проблема, яку ролю і яку місію можуть і повинні відіграти професійні діячі української сцени, які опинились в Америці, — при всій мізерії їхнього тутешнього будня. Це поважна проблема: чи і на скільки українська сцена належить в Америці до тих чинників, що мають старше покоління зберігати в любові до українства, а молодшому защеплювати його. Обидва керівники українських театрів та акторський ансамбль — люди високо громадські. Це повинно влегшити дискусію і її позитивний практичний вислід.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ НА ТЕМУ „САМА ДОБРА ВОЛЯ НЕ ВИСТАЧАЄ"

Стаття Редакції „Свобода" п. з „Сама добра воля не вистачає" не викликала між читачами „Свободи" відповідної дискусії на ту тему, бо й досі не появилися на сторінках „Свободи" дискусійні статті читачів, хоч я є певний, що Редакція „Свободи" не відмовилася б їх в порядку дискусії помістити. Ця певність, а з другого боку й мовчанка інших читачів примушує мене забрати слово на тему повищо статті, хоч роблю це нерадо, бо „журналістикою" досі рідко займався. Справа повищої статті й заторкнення нею думок є ще надал актуальною, бо недавно Редакція „Свободи" помістила знова свої заввага на ту саму тему п. з. „Не для добра справи" як відповідь на статтю проф. І. В. в „Національній Трибуні". —

Два арґументи Редакції „Свободи", якими вона осуджує організацію тайної радіовисильні в Бельгії, є слідуючі:

1) не можна „допомагати українській справі протизаконними засобами в гостинних краінах", бо „хто може рахуватися з людьми чи групами людей, які діють проти законів гостинної країни".

2) „надужито гостинности й порушено закон гостинної країни". —

Постараюся ті арґументи проаналізувати. —

Тайна радіовисильня в Бельгії була зорганізована 1) політичною організацією (АБН) і 2) для політичних цілей. Себто був це один з проявів політичної акції політичної еміґрації за кордоном і тому як політичну акцію треба її розглядати Вправді такий засіб політичної акції політичних еміґрацій був досі невідомий. Досі були відомі так „протизаконні" акції за кордоном як друкування тайних брошур, часописів і летючок, тайні з'їзди, підпільні курієри, нелегальні склади зброї чи навіть продукція вибухових середників і це вже зістало мовчазливо толероване, а навіть виро зуміло прийняте в европейських державах як конечні акцесорії політичних еміґраційних організацій Але розвій техніки впроваджує нові методи боротьби й таким останнім модерним словом є підпільні радіовисильні, які треба буде на будуче враховувати до способів боротьби політичних організацій з закордону. Підпільна радіовисильня вражає може тим, що це щось досі нового, небувалого, але коли застановитися, то вона ні змістом ні формою не відбігає від інших досі вживаних „незаконних" засобів політичної акції з закордону. Не відбігає змістом, бо нема по суті різниці між тайними летючками, брошурами чи газетами друкованими тайно закордоном і пересиланими через курієрів до краю для поширення між населенням, а говореним словом з тайної радіовисильні до народу в краю. Не відбігає формою, бо майже всі тайні брошури, летючки й газети закордоном є друковані тайно, отже проти законів даної держави на терені якої їх друкують, так само як тайно проти законів Бельгії була зорганізована радіовисильня. А коли так, то організацію тайної радіовисильні треба зачислити до ряду досі вживаних „незаконних" політичних акцій з закордону й розглянути її в тім саме аспекті. — Отже я поставлю справу ширше, так як на мою думку вона повинна була бути поставлена й дискутована: чи політичні акції політичних організацій з закордону мусять діяти тільки законно то зн. рахуватися завсіди з законами тих держав на терені яких вони діють. Дотеперішня історія політичних організацій в Европі та їхньої боротьби з закордону вказує на щось зовсім противне. Політична акція російських революціонерів за царату — друкування тайних видань за кордоном, їх пересилка до Росії через кордон громадження і висилка зброї та вибухових матеріялів з закордону тайні з'їзди за кордоном — напевно була противна законам гостинних держав, а проте така акція відбувалася і проти неї не підношено закиду незаконности. Інакше зрештою і бути не могло, бо коли йти дорогою законности гостинних держав, то треба б хіба відмовитися від політичної революційної акції з-закордону проти окупанта. Яка ж держава дозволить законно на громадження зброї, друковану та пересилану пропаганду й на існування на своїм терені організацій, що хочуть повалити державну владу другої держави, з якою гостинна держава вдержує нормальні міждержавні взаємини? Коли йти дорогою законности то логічно треба б осудити й відпекатися від Конґресів Українських Націоналістів що відбувалися перед другою світовою війною тайно отже незаконно за кордоном; треба б осудити друкування тайної отже незаконної „Сурми" і інших тайних видань ОУН за кордоном; треба б осудити діяльність сл. п. Є. Коновальця і Проводу ОУН за кордоном, бо чи згідне з законами гостинних держав було висилання тайних курієрів до Краю, кольпортаж тайних видань через границі, організація саботажів та атентатів на теренах других держав (Польща, Совєти), а вкінці сама акція, що зміряла до повалення державної влади других держав на українських землях. А противно, ту „незаконну" акцію Проводу ОУН з закордону підпирало навіть українське громадянство Америки, складаючи грошеві датки та переводячи збірки на акцію УВО і ОУН і хто зна, чи УНС і „Свобода" своїми матеріяльними пожертвами й закликами не піддержували в той час тої самої акції. —

А одначе мимо того, мимо „незаконности" політичних акцій сл. п. Є. Коновальця і Проводу ОУН і з сл. п. Є. Коновальцем і Проводом ОУН числилися інші держави й вдержували з ними контакт, що збиває твердження „Свободи", що ніхто „не може рахуватися з людьми чи групами людей, які діють проти законів гостинної країни". Так само, зрештою, як вдержувати контакт і числилися з Леніном і Троцьким німецькі державні чинники і допомагали їм відтак передістатися до Росії, щоб там викликати переворот.

Коли держатися законности гостинних держав то треба б осудити й теперішнє вдержування контакту з краєм — нелегальний перехід кордону; — треба б осудити й само існування тайної революційної організації за кордоном, бо вона кує пляни, як повалити іншу державну владу, що напевно не є згідне з законами ніодної держави. —

Так отже про законність політичних організацій і законність їхніх акцій з закордону не можна говорити. І дотеперішня історія і теперішня практика вказує щось противне. Европейські держави віддавна знають явище політичних еміґрацій, дають їм приют і рівночасно хоч-не-хоч числяться з тим, що раз вони є політичні еміґрації то й акція їх буде спрямована в напрямі боротьби їхніх народів. На їхні політичні акції дивляться більш-менш через пальці й більш або менш толерують їх, хоч нераз приходиться гостинним державам мати неприємності від чужих держав (демарші). Більш того гостинні й інші держави вдержують з політичними еміґраціями більш-менш тісний неофіціяльний контакт, дивлячись на них як на можливих будучих державних мужів. Ні трохи не зменшує договірчої здібности політичних еміґрацій та респекту до них факт, що їхня акція не є згідна з законами гостинних держав; навпаки їхня договірча здібність та респект до них збільшується прямо-пропорціонально до їхньої чинности, здібности організації та енергії в переводженні хочби й „незаконних" політичних акцій. Так було з Леніном, Троцьким, Коновальцем, Проводом ОУН, так напевно є й сьогодні. Це право життя, право історичних взаємин та розвою і його не дається впхати в сухі рямці законности, так зрештою як і законність не є міродатною в міждержавних взаєминах мимо XX віку й гарно голошених фраз. В тім сенсі є для мене зрозуміла й інтервенція Голови АБН перед бельгійськими державними чинниками проти замикання тайної радіовисильні, бо могли її бельгійські чинники толерувати, так, як інші держави толерували й „незаконну" акцію сл. п. Є. Коновальця і акцію проводу ОУН закордоном, також „незаконну". В тім сенсі є для мене зрозумілим і лагідний присуд бельгійського суду і становище прокуратора та адвокатів і становище бельгійської преси, яка напевно не обурювалася на зломання законів своєї країни, хоч до цього в першу чергу мала право. Не треба й нам перестаратися й бути більш законними, як самі господарі бельгійської держави.

Другий арґумент „Свободи" це нарушення гостинности гостинної країни. Цей арґумент в'яжеться досить тісно з першим: вимогою законности й тому мої арґументи в обороні „незаконности" політичних акцій з закордону є частинно й арґументами проти „нарушення гостинности". Але хочу додати тут ще й інші арґументи. Про нарушення гостинности можна б на мою думку говорити тільки в двох випадках: 1) коли б політична акція була спрямована проти самої гостинної країни т. зн. в даній випадку Бельгії, або 2) коли б її наражала на великі міждержавні комплікації. Тим часом на суді ствердженo, що акція тайної радіовисильні нівчому не була спрямована проти Бельгії, навпаки акція АБН і ідей голошених радіовисильнею була спрямована на здобуття і збереження політичної свободи всіх народів, в тім і Бельгії самої. Не шкода для Бельгії виходила з тої акції, а добро, яке може ще сьогодні невидне й неясне, а яке завтра може здобути признання і вдячність всіх Західних Держав. Крім того акція радіовисильні не наразила Бельгію на жадні поважні міждержавні комплікації. Не було відомо про жоден демарш Совєтів, хоч перед останньою світовою війною такі демарші зі сторони Польщі та Совєтів проти акції Проводу ОУН за кордоном були відомі. — Зрештою сьогоднішне політичне становище Бельгії по стороні Західніх Великодержав проти Совєтів зі всіми західніми пактами є вже устійнене й відоме й протисовєтська тайна радіовисильня не могла тут в нічому погіршити „симпатії" Совєтів до Бельгії.

(Закінчення на ст. 4.)

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ?

11 квітня 1901 р.

ЦАРЕСЛАВІЄ И УКРАИНЦІ В АМЕРИЦІ

Туй-туй буде десять літ, як російське православіє, або (як о. Гр. Грушка влучно охрестив його) „цареславіє" почало ширитись між американськими українцями і животіє ще до сьогодні. Батьком того руху являється о. А. Товт, теперішній удекорований протоєрей російської місії. Дня 25 березня 1891 р. він прийняв російське православіє з цілою парафією, хоч самий вже перед тим приєднався до російської місії в Америці і по-тихоньки, доволі зручно, обробляв людей . . . Він узявся з молодечим жаром за ширення московського православія між українцями. Розбіглись людці на всі боки, ширячи „єдиноспасительное православіє", кидаючи громи на уніятів, на унію, а з ним і на увесь український рух . . . Коли приглянемося ближче цій місії, то побачимо, що вона внесла між американських українців роздор і згіршення, одним словом — деморалізацію. Пригляньтеся тільки людям, котрі ширили московське православіє, або способам, якими вони послуговувалися, а побачите, що московська місія від самісінького початку до сьогодні є одним великим актом неморальности . . . о. Д. Гебей, бувший уніятський, а тепер православний священик у Филаделфії, лежить хворий у шпиталі. За нього платять офіцери російського корабля . . .

2 травня 1901 р.

АМЕРИКАНЦІ ПРО НАС

Статтю з-під пера нашого краяна Р. Сембратовича, що появилася в мюнхенській „Альґемайне Цайтунг", подає нюйорський „Літерарі Дайджест" (вол. XXXII, Но. 14) в головних зарисах, як слідує: „Українці (русини) це слов'янський нарід, що відограв велику ролю в історії. Це той самий нарід, що впродовж багатьох років охороняв Европу від азійських орд. Пізніше, в 17 сторіччу, за часів Богдана Хмельницького, злучилися вони добровільно з російською державою, а цар загарантував їм окремою умовою самоврядування і цілість території. Одначе, майже водночас почав Петро Великий заводити систематичну русифікацію . . . у 1876 р. видано указ, яким заборонено українську мову в школах і літературі в цілій країні . . . Одначе всі старання російського уряду покажуться безуспішні щодо українців, як показалися і щодо фінляндців і довели до нічого в Польщі".

ОПОВІСТКИ

Вечерок у честь Т. Шевченка. — Дня 30 травня („Декорейшен Дей") 1901 р. відбудеться в Шамокін, Па., старанням тов. ім. Т. Шевченка музикально-декляматорський вечерок в пам'ять 40-вих рокових смерти нашого поета-кобзаря, Тараса Шевченка. Програма складається з двох частин і обіймає 18 точок. На закінчення буде відспіваний національний гимн: „Ще не вмерла Україна".

Справи Українського Народного Союзу. — Хто хоче приступити до У.Н.Союзу, хай присилає вступне й місячне до касієра на адресу: Алекс Шлянта, постмастер, Мейфілд, Па. Повідомляти про це секретаря на адресу: Д. Д. Пирч, П. О. бакс 355, Олифант, Па. Як хто почував би себе покривдженим з боку когось з урядників Союзу, хай пише до предсідника на адресу: о. А. Бончевський, 10 Мей Ст., Ансонія, Конн.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшати кадри ідейних українських працівників.

ЗІ СПОРТУ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Нюйорське Укрінсько-Амририканське Спортове Товариство, ланка копано мяча, що неділі стягає на площу сотки глядачів, головно молоді. Можна побачити щирих симпатиків УАСТ, але також крикунів фанатиків і домашніх критиків.

Відома річ, що копаний мяч, це найбільш цікава і найпопулярніша гра в спортовому світі. На інших континентах ця ділянка спорту стягає не сотки, але десятки тисяч глядачів. Безумовно копаний мяч вимагає добрих комбінацій, гарних подачей, а головно доброї форми й кондиції змагунів.

УАСТ має дуже гарні успіхи і є надія, що буде першуном в „Нешенел-Лігˮ. Але були також чорні неділі, себто програні і реміси. Глядачі хочуть все бачити УАСТ переможцем. Не дай Бог програші, тоді критика понад критику, починаючи від проводу, кінчаючи на змагунах.

Питання, чи із кожних змагань наші копуни, сходячи з площі, можуть бути переможцями. Відповідаю, що так! ...Але тільки при фінансовій помочі глядачів. Чи відомо, що скріплення команди кількома добрими змагунами, коштує сотки долярів! Не згадую про виряд, винайми площі, часті контузії змагунів, як мало місце з п. Арндтом уже не легке завдання проводу УАСТ. Хтож покриває ці кошти? Чи ж не належиться по тяжких змаганнях запросити змагунів до домівки на охолоджуючий напій? Вірю, що не один із змагунів з приємністю по цілотижневій тяжкій праці рад би відпочати, а не бігати в так тяжких атмосферичних умовинах, як це було останньої неділі. Напевне не грають для власних амбіцій, лише для добра українського спорту. Також треба знати, що яка б це не була команда, мусить мати тренера. Знаю, що один з таких асів як п. п. Банах, Поритко, Гарасим, Голюка „Тарзанˮ чи інший дуже радо перебрало б тренінґ над командою і юнаками(юнаки, це наша надія на будуче). Хіба ж має один з тих змагунів покинути працю і провадити тренінги, а хтож йому дасть на одержання і його родини?

Чи ж відомо різним критикам, що УАСТ-во має в проєкті купити власну площу? А деж фонди на це?

Замість крику і критики краще вписатись в члени УАСТ і вплатити доляра членську вкладку, замість видати його на „Трендоватуˮ чи „12 кжеселˮ... Закалужний, д-р Павлічка, Куцан, всі були б тут! Ця наша команда була б пострахом противників на цілій землі Вашинґтона. Необмежувалися б до льокальних змагань, але з закордонними командами пробували б свої сили. Така команда і по таких успіхах, як я собі уявляю, з певністю могла б змінити назву з УАСТ на Україна. Ще-раз під розвагу всім сміхунам, критикам: Менше авантюр, а до діла і то ще сьогодні. Провід УАСТ жде на Вас!

Ст. Васильовська.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Шевченківське Свято.

Дня 15 квітня відбулось в просторій церковній галі народне свято, присвячене пророкові і генієві України — Тарасові Шевченкові. Цей Шевченківський концерт був добре підготований і можна назвати його вдатним під кожним оглядом, бо й публика дописала і виконавці програми вив'язались зі свого завдання так, як пристало на того роду свято. Мішаний хор викликав відразу поважний настрій гарним вокнанням „Заповітуˮ Шевченка, музика Стеценка. Біля 50 хористів в народніх строях, під знаменитим керівництвом проф. К. Цепенди, дали доказ, що вони не тільки добре співають, але й добре розуміють, чим є „Заповітˮ для українського народу. Бодай таке малося враженя. Коли ми вже при хорі, то треба згадати і за його дальші виступи з піснями: Ой умер старий батько — Ф. Колесси, Сонце заходить — Роздольського, Учітеся — Котка та Гей, злітались орли — Стеценка, що належали до офіційної програми. Можна тільки погратулювати рочестерській громаді, що здобулась на такий знаменитий хор! Це повинно бути заплатою для співаків, а особливим признанням для їх дирігента, проф. К. Цепенди.

На особливу увагу заслуговують два виступи місцевого Т-ва „Пластˮ. В трьох історичних добах у творчості Т. Шевченка виступали: М. Блага, О. Цимбаліста та В. Сідельник. „Пластˮ виконав теж інсценізацію поеми „Причиннаˮ. Це надзвичайно гарна праця, яку треба прямо подивляти! Нове, глибоке, а до того зв'язане з ідейною працею самої молоді.

Програму концерту ще збагатили: Терцет „Минули літа молодіїˮ (Нижанківський) у виконанні: М. Климко — сопран, Е. Чепман — скрипка, І. Костинюк — фортепіян; Е. Парута відспівала „Ой умер старий батькоˮ (Колесса); дует „Люблю дивитисьˮ відспівали М. Климко і А. Парута. Знаменито випала мельодеклямація І. Шморгуна „Іван Підковаˮ при супроводі квінтету бандуристів. Ціла сцена була дуже ефектовна.

Умілий фортепіяновий супровід виконали: проф. І. Костинюк і З. Манькевич. Годиться згадати ще й про гарні декорації; заслуга — П. Твердохліба.

Святочну промову (пристосовану до сучасної доби) про Шевченкову науку, яку чуємо у Шевченківські дні ці сцен і бачимо в дійсному житті, виголосив д-р Л. Мишуга.

Свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла Українаˮ.

По святі відбулись ще наради представників товариств з д-ром Мишугою, які отворив гром. К. Шевчук. Ставили питання і забирали слово з нової й самої іміґрації. Обговорювано посилення допомоги політичній акції УККомітету та допомоговій ЗУАДК.

П.

● **Джеймс Рузвелт, син президента Френклина Рузвелта,** дораджує демократам „перевести основну домашню чисткуˮ в своїй партії. Він висловив признання сенатським слідчим комісіям, яких очолюють демократи за їхню доцільну працю.

● **В Італії створено** нову соціялістичну партію, в склад якої увійшли праві соціялістичні групи, очолювані Сараґатом і Ромітою.

● **Фабрику газетного паперу** в Чілє закладають американські підприємці коштом $1,250,000. Вона зможе продукувати 20,000 тон паперу річно. Республіка Чілє спроваджує 15,000 тон паперу річно з Канади коштом $2,000,000, а видавці газет платять по $300 за одну тону у Вальпарайзо. Рік тому одна тона коштувала там $180.

ЩЕ НА ТЕМУ „САМА ДОБРА ВОЛЯ НЕ ВИСТАЧИТЬˮ

(Закінчення зі стор. 3-тої)

А вкінці ще одно. Організатором і відповідальним за тайну радіовисильню був АБН, себто політична організація, що складається з кільканадцяти народів, де українці є лиш одним членом з одним голосом. Напевно Голова АБН, українець, не організував радіовисильні на власну руку, а ця акція була схвалена щонайменше Проводом АБН. Знали про неї, бо промовляли через неї і представники інших народів згуртованих в АБН. Отже нелогічно є представляти справу так, гейби вся відповідальність і „винаˮ за організацію радіовисильні спадала виключно на українців, що піддержують концепцію АБН. А з другого боку для мене є ясним, що коли акцію тайної радіовисильні акцептували інші народи зорганізовані в АБН — деякі з державним досвідом, очолювані в АБН державними передвоєнними мужами — то видно, що арґумент законности й нарушення гостинности є тут щонайменш несуттєвими й зайвими. Факт апробати й участи інших народів в організації тайної радіовисильні є для мене пробним каменем, що ця політична акція була доцільна. Не відомо досі мені, чи політичні середовища інших народів, членів АБН, зареагували в своїх часописах так гостро на факт тайної радіовисильні й чи уважали її відкриття такою компромітацією їхніх визвольних рухів, як це зробили й роблять українські часописи. Боюсь, що тут ми знова перестаралися. А варто було б нам в тій справі приглянутися до реакції інших народів — членів АБН, — головно тих з державним досвідом.

мґр. О. К.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 5-го травня, в год. 7:30 ввечорі, у Вінярського на Мейн вулиці. Просимо всіх членів на збори, бо буде обговорена справа пікніку. — І. Бурний, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 20. квітня 1951 р. упокоївся в Бозі

ЕВСТАХІЙ КОЗУБ

член і бувший предс. Бр. св. Йосафата, від. 477 У. Н. Союзу в Гудсон, Н. Й.

Покійний родився в селі Терпилівка, пов. Тернопіль, Західна Україна. Прожив 58 років. До У. Н. Союзу вступив 1928 р. Полишив в глибокому смутку жінку, 3 дочки і 4 внуки.

Похорон відбувся 23. квітня з погребового заведення до укр. кат. церкви св. О. Николая, а відтак на цвинтар у Гудсон, Н.Й. В похороні взяли участь члени відділу, родина, приятелі і знайомі. — В. Й. П.!

М. Драгушак, секр.

Дня 12. квітня 1951 р. помер у 68. році життя

ІВАН КОСТИШАК,

член Тов. Згода, від. 62 У. Н. С. у Вест Филаделфія, Па.

Покійний походив зі села Присліп, пов. Турка, Зах. Україна. До Союзу вступив 1920 р. Оставив в смутку жінку Марію, синів Вілям, Андрій, Іван і Степан, та дочки Марію і Анну.

Похорон відбувся 17. квітня з погребового заведення до катедри на Френклин, а відтак на цвинтар на Факс Чейс. — В.Й.П.!

В. Бідей, секр.

В другу річницю смерти
бл. п. Проф. Д-ра **ЕВГЕНА ХРАПЛИВОГО**
— відправиться —
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6. ТРАВНЯ 1951 Р., В ГОД. 11:30
В КАПЛИЦІ ЦЕРКВИ СВ. ЮРІЯ ПРИ ВУЛ. 7-мій, ч. 22
ПАНАХИДА
на яку запрошують Друзів та Знайомих — ДРУЖИНА та ДОЧКА.

ТАРЗАН, ч. 2584. Несподіваний напад

Після промиття ран Ован приложив сок зі спеціяльної рослини. „Рана тепер загоїться швидкоˮ — вияснив він.

По кількох спаннях вони затрималися на березі кеніону. „Ось за тим закрутом лежить Кловіˮ. — сказав Ован. „Надіюся, що мої люди тебе не вб'ютьˮ.

Коли Тарзан і Ован явилися на овиді, войовники вискочили наперед, вимахуючи своїми списами. — „Ми вбиваємо!ˮ — закричав провідник.